

Gierzwaluwverstopping

Hein Verkade

Gierzwaluwen zijn trouw aan hun eenmaal gekozen broedplaats. Ieder jaar zijn steeds dezelfde twee van de negen beschikbare nestkastjes bezet in onze schuur aan de Douzastraat. De broedvogels keren als eersten terug uit het overwinteringsgebied in Afrika om er zeker van te zijn dat zij hun oude plekje weer kunnen gebruiken. Zo ook dit jaar. In kastje G was het paartje al op 30 april aanwezig maar in kastje A loopt het wat moeizamer. Hier is vanaf 4 mei één vogel op onregelmatige tijden aanwezig, een partner laat nog op zich wachten.

Vanaf half mei keren ook de vogels terug die op zoek gaan naar een nieuwe broedplaats. Deze jonge vogels richten zich dan vooral op de reeds bezette plekken. Deze zijn kennelijk betrouwbaar, wat belangrijk is voor een vogelsoort die uitstekend kan vliegen, maar zich verder maar onbeholpen voortbeweegt.

De nieuwe vogels vliegen in groepjes gierend langs de bestaande broedplekken. De broedvogels beschermen hun nestplaats met hand en tand. Zij roepen luid terug vanuit de nestholte waarmee zij aangeven dat de plek inderdaad bezet is. Vaak ligt één van de twee broedvogels voor de ingang op wacht.

Toch komt het regelmatig voor, dat een jonge niet-broedvogel een nestholte binnenvliegt. Dan ontstaat er bijna altijd een gevecht tussen de indringer en de seksegenuoot van het broedpaar. De vogels grijpen elkaar stevig vast en hakken er met hun snavels flink op los. Zo was het op 18 mei 2009 raak in kastje A. In de schemer blijkt een derde vogel in het kastje te zitten. Er volgt een gevecht van vele uren, want om half één 's nachts is de worsteling nog steeds aan de gang. Vermoedelijk heeft het tot de volgende morgen geduurd, voor de indringer naar buiten werd gewerkt.

Tijdens het gevecht bleef de andere vogel rustig op het nest zitten en trok zich niets aan van alle onrust in de nestkast. Dat de indringer, zoals meestal, aan het kortste eind trok, bleek de volgende morgen toen de twee oudervogels naast elkaar op het nestje zaten.

Dit jaar ben ik op 17 mei in de tuin bezig, maar wordt steeds afgeleid door kleine groepjes Gierzwaluwen die laag over de schuur vliegen. Er is belangstelling voor kastje G, waar op dat moment net twee eitjes zijn gelegd.

Om kwart over drie vliegt een vogel naar binnen, maar blijft in de doorgang tussen de dakpan en het dakbeschoot steken. De puntjes van zijn vleugels steken nog net naar buiten. Direct volgt een tweede vogel die ook naar binnen wil en kennelijk op de rug van de eerste blijft hangen want nu steken er vier vleugelpuntjes uit de ingang. Het blijft ongeveer een minuut stil, waarna er luid gekrijs vanuit het dak komt. Er zijn duidelijk twee toonhoogtes te horen, wat duidt op een mannetje en een vrouwtje. Dan ontstaat er rumoer in de doorgang. Zo steken er vleugels en dan weer staarten naar buiten. Een poosje later verschijnt er een kopje, dat driftig

beweegt, maar niet verder komt. De vogel moet vastzitten. Even later nog een kopje en dan blijven ze minutenlang stokstijf zitten. Er zit kennelijk geen enkele beweging in. Ik ga maar eens even op de zolder poolshoogte nemen en kijken of er een handje te helpen valt. Nu blijkt er aan de binnenzijde een derde vogel voor de doorgang te zitten, en ik kan dus niet bij de onfortuinlijke andere twee komen zonder de boel te verstoren. Dan maar gewoon afwachten en eerst thuis het fototoestel gehaald.

Zo'n raar tafereel moet natuurlijk op de gevoelige plaat worden vastgelegd. Zij gunnen mij alle tijd want pas na twintig minuten weet de onderste vogel zich los te rukken en vliegt weg. De andere zit nog muurvast en blijkt met zijn vleugel verticaal achter de invliegopening te hangen. De rest van de vogel bungelt buiten terwijl de andere vogel binnen inmiddels in de doorgang is gaan zitten. Weer afwachten en ineens schiet de vastzittende vogel los en vliegt weg. De derde Gierzwaluw in de doorgang trekt zich nu terug in de kast en gaat op het

nestje zitten. Het gebeuren maakt kennelijk veel indruk, want het lijfje trilt en schokt bij elke hartslag. Pas om kwart voor vijf verlaat ook deze vogel de nestkast.

's Avonds zitten beide oudervogels vredig naast elkaar op de eitjes.

Wat is er vermoedelijk gebeurd. Er zat een Gierzwaluw in de nestkast, toen de groepjes gierende soortgenoten langsvlogen. Waarschijnlijk was deze vogel voor de doorgang gaan zitten om de nestplaats te verdedigen. Dan durft een jonge vogel toch naar binnen te vliegen, ziet de ander voor de doorgang zitten en kan niet verder. Vervolgens vliegt de tweede broedvogel direct achter de indringer naar binnen en komt op hem terecht. Natuurlijk probeert de indringer zo snel mogelijk weg te komen. Dat lukt maar moeilijk in een kleine ruimte met een vogel op je rug. Een worsteling volgt en de gierzwaluwverstopping is een feit.

Het is gelukkig allemaal goed afgelopen.